

ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - Βιομηχανικές Εκπομπές και Ατυχήματα

Δρ. Κλεονίκη Πουϊκλή

Course Director in Environmental Law - ERA Academy of European Law
Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια - Νομική Σχολή ΕΚΠΑ

Σχεδιάγραμμα

- Οδηγία 2010/75 περί βιομηχανικών εκπομπών
- Οδηγία 2012/18/ΕΕ Seveso III σχετικά με μεγάλα ατυχήματα που σχετίζονται με επικίνδυνες χημικές ουσίες

Οδηγία 2010/75 περί βιομηχανικών εκπομπών

Αντικείμενο

- Με την παρούσα οδηγία θεσπίζονται κανόνες σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης που προκαλούν οι βιομηχανικές δραστηριότητες.
- Η παρούσα οδηγία προβλέπει επίσης κανόνες για την αποφυγή και, όταν αυτό δεν είναι δυνατόν, τη μείωση των εκπομπών στην ατμόσφαιρα, τα ύδατα και το έδαφος, καθώς και για την πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων, ώστε να επιτευχθεί υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος στο σύνολό του
- Η προσέγγιση αυτή συμβάλει επίσης στην επίτευξη ίσων όρων ανταγωνισμού εντός της Ένωσης μέσω της εξίσωσης των περιβαλλοντικών απαιτήσεων στις βιομηχανικές εγκαταστάσεις

Στόχοι

- ❑ Η επίτευξη ενός υψηλού επιπέδου προστασίας για το περιβάλλον, εξεταζόμενο συνολικά με βάση τα επιβλαβή αποτελέσματα των βιομηχανικών δραστηριοτήτων.
- ❑ Η θέσπιση ανώτατων ορίων εκπομπής ρύπων και η συμμόρφωση των βιομηχανιών σύμφωνα με αυτά προκειμένου να αδειοδοτηθούν, αποτελεί έναν ισχυρό φραγμό στην ανεξέλεγκτη ρύπανση του περιβάλλοντος
- ❑ Ρύθμιση των θεμάτων ελέγχου της ρύπανσης που οφείλονται σε βιομηχανικές δραστηριότητες στη βάση ενός γενικότερου θεσμικού πλαισίου, δίνοντας έμφαση στην πρόληψη της ρύπανσης στην πηγή.
- ❑ Ολοκληρωμένη προσέγγιση για τον έλεγχο και την πρόληψη της ρύπανσης στην ατμόσφαιρα, τα νερά και το έδαφος. Δεν ευνοείται η μετατόπιση της ρύπανσης από το ένα επιμέρους στοιχείο το περιβάλλοντος στο άλλο.

Ιστορική εξέλιξη

- ❑ Οδηγία 2010/75/ΕΚ περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης)

- ❑ Οδηγία 2001/81/ΕΚ (IPPC) σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη ρύπανσης
- ❑ Οδηγία 1999/13/ΕΚ σχετικά με τις εκπομπές διαλυτών
- ❑ Οδηγία 2001/80/ΕΚ σχετικά με τις μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης
- ❑ Οδηγία 2000/76/ΕΚ σχετικά με την αποτέφρωση αποβλήτων
- ❑ Τρεις Οδηγίες σχετικά με απόβλητα διοξειδίου του τιτανίου

Λόγοι αναθεώρησης/αναδιατύπωσης της Οδηγίας:

- Ενίσχυση των εγγράφων αναφοράς που αφορούν τις ΒΔΤ λόγω ανεπάρκειας στην εφαρμογή τους.
- Αναδιατύπωση της IPPC και έξι ακόμα οδηγιών σε μία, "λόγω περιττού διοικητικού φόρτου από την πολυπλοκότητα των επάλληλων νομοθετικών πλαισίων"
- Αδυναμία επίτευξης των στόχων της Θεματικής Στρατηγικής για την ατμοσφαιρική ρύπανση, λόγω ασάφειας στις διατάξεις και στο πεδίο εφαρμογής.

Βασικά Χαρακτηριστικά

- ❑ Καλύπτει ένα **ευρύ πεδίο** βιομηχανικών εγκαταστάσεων (σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, διυλιστήρια πετρελαίου, χημικές βιομηχανίες, τσιμεντοβιομηχανίες, εντατική κτηνοτροφία...)
- ❑ 52.000 βιομηχανικές εγκαταστάσεις στην ΕΕ
- ❑ Βασική **υποχρέωση κατοχής άδειας**, εφόσον η εγκατάσταση πληροί τις απαιτήσεις της παρούσας Οδηγίας.
- ❑ Οι όροι της άδειας θα πρέπει να καθορίζονται βάσει των **Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών** (Best Available Techniques)
- ❑ Για να λαμβάνονται υπ' όψη οι εξελίξεις των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών ή άλλες αλλαγές σε μια εγκατάσταση, οι όροι της άδειας θα πρέπει να **επανεξετάζονται περιοδικά** και, όπου απαιτείται, να αναπροσαρμόζονται
- ❑ Καθιέρωση συστήματος **περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων** (άρθρο 23)
- ❑ Ειδική πρόβλεψη για **πρόσβαση στις πληροφορίες, συμμετοχή του κοινού στη διαδικασία αδειοδότησης και πρόσβαση στη δικαιοσύνη** (άρθρα 24 και 25).

Δομή της Οδηγίας

□ΚΕΦΑΛΑΙΟ I: Κοινές Διατάξεις

□ΚΕΦΑΛΑΙΟ II: Διατάξεις για τις δραστηριότητες που απαριθμούνται στο Παράρτημα I → όροι αδειοδότησης βάσει των Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών

□ΚΕΦΑΛΑΙΟ III: Ειδικές διατάξεις για τις μονάδες καύσης

□ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV: Ειδικές διατάξεις για τις μονάδες αποτέφρωσης και συν-αποτέφρωσης αποβλήτων

□ΚΕΦΑΛΑΙΟ V: Ειδικές διατάξεις για τις εγκαταστάσεις και τις δραστηριότητες που χρησιμοποιούν οργανικούς διαλύτες

□ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI: Ειδικές διατάξεις για τις εγκαταστάσεις παραγωγής

Πεδίο εφαρμογής

- Το κεφάλαιο I (άρθρα 1 έως 9) περιλαμβάνει κοινές διατάξεις που αφορούν το αντικείμενο, το πεδίο εφαρμογής, τους ορισμούς, θέματα που αφορούν την κατοχή και τη χορήγηση άδειας και ζητήματα συμμόρφωσης. Οι φορείς εκμετάλλευσης βιομηχανικών εγκαταστάσεων που ασκούν δραστηριότητες οι οποίες καλύπτονται από το παράρτημα I της ΟΒΕ οφείλουν να λαμβάνουν ολοκληρωμένη άδεια από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών της ΕΕ. Επιπλέον, όσον αφορά το άρθρο 7, η ΟΒΕ περιέχει κανόνες για συμβάντα και ατυχήματα και, σύμφωνα με το άρθρο 8, κανόνες περί μη συμμόρφωσης. Το κεφάλαιο αυτό αναδιατυπώνει κυρίως την οδηγία IPPC, αλλά περιλαμβάνει και ορισμένες τροποποιήσεις των

οδηγιών για τις ΠΟΕ διαλυτών, τις μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης (ΜΕΚ) και την αποτέφρωση των αποβλήτων. Το παρόν κεφάλαιο εφαρμόζεται σε όλες τις βιομηχανικές δραστηριότητες που καλύπτονται από την ΟΒΕ και δεν περιορίζεται στον κατάλογο των εγκαταστάσεων που ορίζονται στο παράρτημα Ι.

- Το κεφάλαιο ΙΙ (άρθρα 10 έως 27) αφορά ειδικές διατάξεις για τις δραστηριότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της ΟΒΕ. Το εν λόγω παράρτημα αποτελεί στην ουσία τροποποιημένη έκδοση του παραρτήματος Ι της οδηγίας IPPC. Τα διάφορα άρθρα του παρόντος κεφαλαίου αφορούν υποχρεώσεις του φορέα εκμετάλλευσης, αιτήσεις αδειοδότησης, τις ΒΔΤ και έγγραφα αναφοράς ΒΔΤ, όρους αδειοδότησης, οριακές τιμές εκπομπών, ισοδύναμες παραμέτρους και τεχνικά μέτρα, απαιτήσεις παρακολούθησης, γενικούς δεσμευτικούς κανόνες, πρότυπα περιβαλλοντικής ποιότητας, εξελίξεις στις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, αλλαγές των φορέων εκμετάλλευσης σε εγκαταστάσεις, επανεξέταση και επικαιροποίηση των όρων αδειοδότησης από την αρμόδια αρχή, κλείσιμο και αποκατάσταση χώρων, επιθεωρήσεις, πρόσβαση σε πληροφορίες και συμμετοχή του κοινού, πρόσβαση στη δικαιοσύνη, διασυννοριακά ζητήματα και αναδυόμενες τεχνικές. Πράγματι, το παρόν κεφάλαιο αναδιατυπώνει την οδηγία IPPC και τις τροποποιήσεις της εν λόγω

οδηγίας και, ως εκ τούτου, αφορά μόνο τις
δραστηριότητες IPPC που απαριθμούνται πλέον στο
παράρτημα Ι της ΟΒΕ

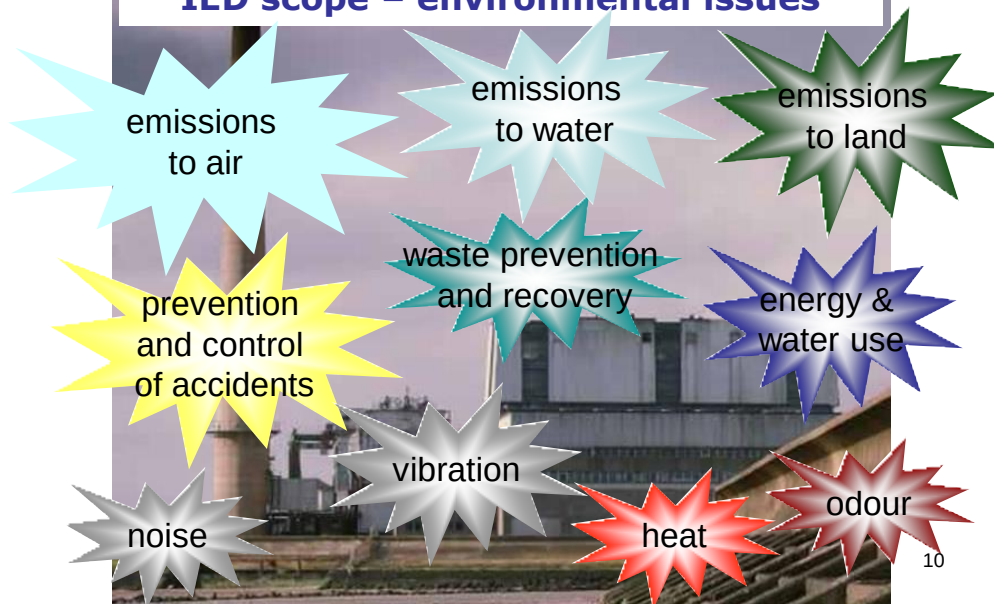
Πεδίο εφαρμογής / Παράρτημα Ι

- Ενεργειακές Βιομηχανίες
- Παραγωγή και επεξεργασία μετάλλων
- Βιομηχανία ορυκτών προϊόντων
- Χημική Βιομηχανία
- Διαχείριση αποβλήτων

IED scope – environmental issues

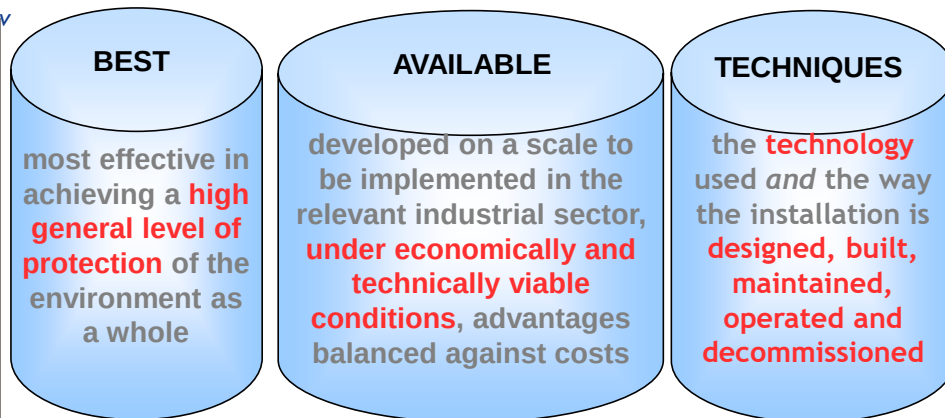

Βασικές Έννοιες / I

- **«Εγκατάσταση»:** κάθε σταθερή τεχνική μονάδα εντός της οποίας διεξάγονται μία ή περισσότερες από τις δραστηριότητες του Παραρτήματος I [...] και ενδέχεται να επηρεάζουν τις εκπομπές και τη ρύπανση
- **«Οριακή Τιμή Εκπομπών»:** η μάζα, εκφρασμένη σε ορισμένες ειδικές παραμέτρους, η συγκέντρωση ή/και η στάθμη μιας εκπομπής, της οποίας δεν επιτρέπεται η υπέρβαση κατά τη διάρκεια μιας ή περισσότερων συγκεκριμένων χρονικών περιόδων
- **«Βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές»:** το πλέον αποτελεσματικό και προηγμένο στάδιο εξέλιξης των δραστηριοτήτων και των μεθόδων άσκησής τους, που αποδεικνύει την πρακτική καταλληλότητα συγκεκριμένων τεχνικών να συνιστούν τη βάση των οριακών τιμών εκπομπών και άλλων όρων αδειοδότησης για την αποφυγή και, όταν αυτό δεν είναι πρακτικά εφικτό, τη μείωση των εκπομπών και των επιπτώσεων στο περιβάλλον στο σύνολό του.

Βασικές Έννοιες / II

Στις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές περιλαμβάνονται τομείς όπως σχεδιασμός, διάταξη και συντήρηση της μονάδας και των κτιρίων, το σύνολο των αντιρρυπαντικών συστημάτων, αλλά και ο αριθμός, τα προσόντα και ο γενικότερος έλεγχος εκπαίδευσης και απόδοσης του προσωπικού

Το οικονομικό κριτήριο επιλογής Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών, είναι το πιο βασικό. Δεν έχει αξία η εφαρμογή τους, αν απαιτεί δυσανάλογο μεγαλύτερο κόστος, σε σχέση με το βαθμό ρύπανσης που προκαλεί κάποια βιομηχανική δραστηριότητα

Βασικές Έννοιες / III

Οι αρχές που καθορίζουν τις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές είναι (Παράρτημα III):

1. Η χρησιμοποίηση τεχνικών που παράγουν λίγα απόβλητα
2. Η χρησιμοποίηση λιγότερο επικίνδυνων ουσιών
3. Η εξέλιξη των τεχνικών ανάκτησης και ανακύκλωσης των ουσιών που σχηματίζονται και χρησιμοποιούνται κατά τη διεργασία και, ενδεχομένως, των αποβλήτων.
4. Οι συγκρίσιμες διεργασίες, εξοπλισμοί ή τρόποι λειτουργίας που έχουν δοκιμαστεί επιτυχώς σε βιομηχανική κλίμακα
5. Η τεχνολογική πρόοδος και η εξέλιξη των επιστημονικών γνώσεων
6. Το είδος, οι επιπτώσεις και ο όγκος των συγκεκριμένων εκπομπών
7. Οι ημερομηνίες έναρξης λειτουργίας των νέων ή υφιστάμενων εγκαταστάσεων.
8. Ο χρόνος που απαιτεί η υιοθέτηση μιας βέλτιστης διαθέσιμης τεχνικής
9. Η κατανάλωση και το είδος των πρώτων υλών (συμπεριλαμβανομένου του νερού) που χρησιμοποιούνται κατά τη διεργασία και η ενεργειακή απόδοση
10. Η ανάγκη πρόληψης ή μείωσης στο ελάχιστο των συνολικών επιπτώσεων των εκπομπών και των κινδύνων για το περιβάλλον
11. Η ανάγκη πρόληψης των ατυχημάτων και ελαχιστοποίησης των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον
12. Οι πληροφορίες που δημοσιεύουν δημόσιοι διεθνείς οργανισμοί

Κριτήρια για τον καθορισμό των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών

Βασικές Έννοιες / IV

- **«Έγγραφο Αναφοράς ΒΔΤ»:** έγγραφο, το οποίο προκύπτει από την ανταλλαγή πληροφοριών που διοργανώνεται δυνάμει του άρθρου 13, το οποίο συντάσσεται για συγκεκριμένες δραστηριότητες και περιγράφει κυρίως τις εφαρμοζόμενες τεχνικές, τα ισχύοντα επίπεδα εκπομπών και κατανάλωσης, τις τεχνικές που εξετάζονται για τον καθορισμό των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών καθώς και τα συμπεράσματα ΒΔΤ και όλες τις αναδυόμενες τεχνικές, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπ' όψιν τα κριτήρια του Παραρτήματος III
- **«Συμπεράσματα ΒΔΤ»:** έγγραφο το οποίο περιέχει τα μέρη του εγγράφου αναφοράς ΒΔΤ που περιλαμβάνουν τα συμπεράσματα σχετικά με τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, την περιγραφή τους, πληροφορίες για την εκτίμηση της δυνατότητας εφαρμογής τους, τα επίπεδα εκπομπών που συνδέονται με τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, τη σχετική παρακολούθηση, τα αντίστοιχα επίπεδα κατανάλωσης και, κατά περίπτωση, τα συναφή μέτρα αποκατάστασης του χώρου
- **«Επίπεδα εκπομπών που συνδέονται με τις ΒΔΤ»:** το φάσμα των επιπέδων εκπομπών που εκλύονται υπό κανονικές συνθήκες λειτουργίας με τη χρήση της βέλτιστης διαθέσιμης τεχνικής ή συνδυασμού βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, όπως αυτές περιγράφονται στα συμπεράσματα ΒΔΤ, εκπεφρασμένες ως μέσος όρος κατά τη διάρκεια δεδομένου χρονικού διαστήματος, υπό συγκεκριμένες συνθήκες αναφοράς

Άρθρο 12 / Αίτηση άδειας

Άρθρο 14 / Όροι αδειοδότησης

- Τα ΚΜ λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι η αίτηση άδειας διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις γενικές αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 11 και με τα πρότυπα ποιότητας περιβάλλοντος που αναφέρονται στο άρθρο 18, ενώ έχει και συγκεκριμένο περιεχόμενο (άρθρο 12.1)
- Τα συμπεράσματα ΒΔΤ, τα οποία εγκρίθηκαν με εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, πρέπει αποτελούν τη βάση για τον καθορισμό των όρων αδειοδότησης και οι οριακές τιμές εκπομπών να μην υπερβαίνουν τα επίπεδα εκπομπών που συνδέονται με τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, όπως περιγράφονται στα εν λόγω συμπεράσματα ΒΔΤ. (14.3)

Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν τουλάχιστον:

- οριακές τιμές εκπομπών ρυπογόνων ουσιών
- κανόνες που εγγυώνται την προστασία του εδάφους, των υδάτων και του αέρα
- μέτρα παρακολούθησης και διαχείρισης των αποβλήτων
- απαιτήσεις σχετικά με τη μεθοδολογία μέτρησης, τη συχνότητα και τη διαδικασία αξιολόγησης των εκπομπών
- υποχρέωση ενημέρωσης της αρμόδιας αρχής σχετικά με τα αποτελέσματα της παρακολούθησης, τουλάχιστον μία φορά ετησίως (επέκταση της

απαίτησης IPPC)

- απαιτήσεις σχετικά με τη συντήρηση και την επιτήρηση του εδάφους και των υπόγειων υδάτων (επέκταση των απαιτήσεων IPPC)
- μέτρα σχετικά με εξαιρετικές περιστάσεις (διαρροές, δυσλειτουργίες, προσωρινές ή οριστικές διακοπές κ.λπ.)
- διατάξεις για την ελαχιστοποίηση της ρύπανσης σε μεγάλες αποστάσεις ή της διασυνοριακής ρύπανσης
- προϋποθέσεις για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τις οριακές τιμές εκπομπών (νέα απαίτηση).

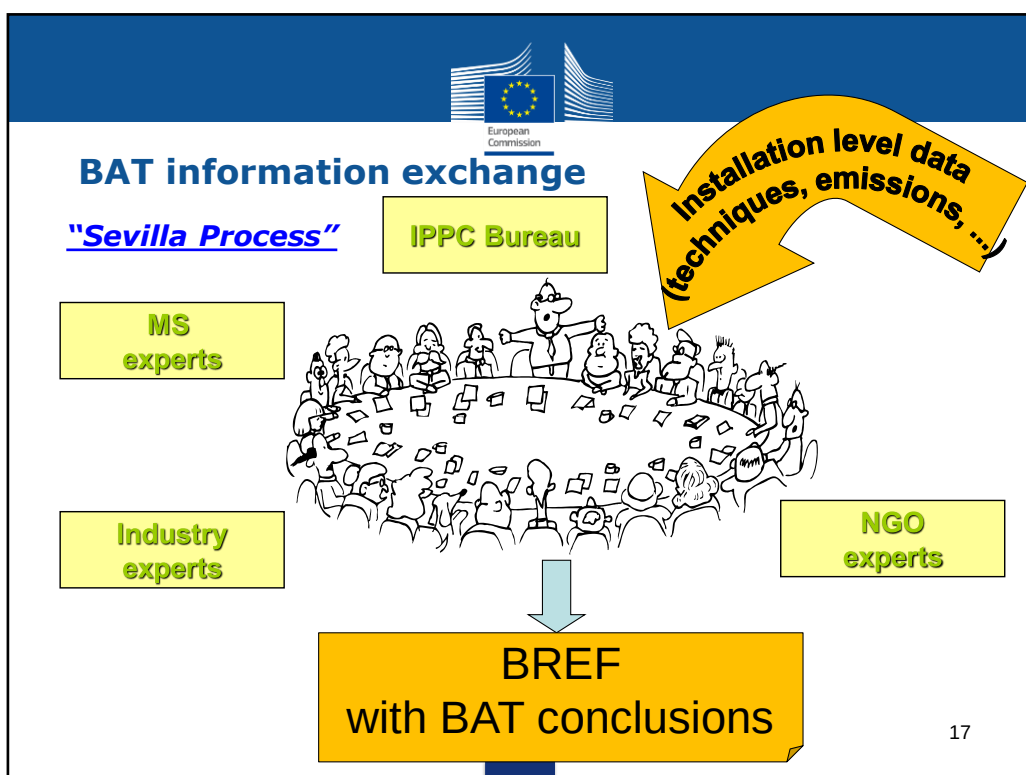
Άρθρο 13 / Έγγραφο αναφοράς ΒΔΤ και ανταλλαγή πληροφοριών (I)

Τι συνιστά ΒΔΤ;

- Αυτό αποφασίζεται με βάση την **ανταλλαγή πληροφοριών** που ορίζεται στο άρθρο 13.
- Η ανταλλαγή αυτή πραγματοποιείται μεταξύ των κρατών μελών, των ενδιαφερόμενων βιομηχανιών και των ΜΚΟ που ασχολούνται με το περιβάλλον. Πρόκειται για τη λεγόμενη **διαδικασία της Σεβίλλης**, η οποία συμβάλλει στον καθορισμό ΒΔΤ για ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών βιομηχανικών τομέων.
- Επιπλέον, η Επιτροπή συγκροτεί και συγκαλεί τακτικά **φόρουμ** απαρτιζόμενο από εκπροσώπους των κρατών μελών, των βιομηχανιών και των περιβαλλοντικών ΜΚΟ
- Το **Ευρωπαϊκό Γραφείο IPPC**, το οποίο βρίσκεται στην Σεβίλλη, είναι υπεύθυνο για την ανταλλαγή πληροφοριών σε ευρωπαϊκό επίπεδο με σκοπό την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης, αλλά και στο να εκπονεί τεχνικά έγγραφα γύρω από τις ΒΔΤ για τις βιομηχανικές δραστηριότητες.
- Η διαδικασία έχει ως αποτέλεσμα την έγκριση και δημοσίευση από την Επιτροπή των συμπερασμάτων ΒΔΤ και των εγγράφων αναφοράς ΒΔΤ (BREF), όπως απαιτείται από το άρθρο 13 παράγραφος 6.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε έγγραφο καθοδήγησης για την ανταλλαγή πληροφοριών στο πλαίσιο της ΟΒΕ, το οποίο θεσπίζει κανόνες σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη συλλογή δεδομένων και τη σύνταξη εγγράφων αναφοράς ΒΔΤ, αλλά και για τη διασφάλιση της ποιότητάς τους, όπως απαιτείται από το άρθρο 13 παράγραφος 3 στοιχεία γ) και δ) της ΟΒΕ

Ως **BREF** ή «έγγραφο αναφοράς **ΒΔΤ**» νοείται το έγγραφο το οποίο προκύπτει από την ανταλλαγή πληροφοριών που οργανώνεται σύμφωνα με το άρθρο 13, καταρτίζεται για καθορισμένες δραστηριότητες και περιγράφει, ιδίως, τις εφαρμοζόμενες τεχνικές, τα παρόντα επίπεδα εκπομπών και κατανάλωσης, τεχνικές που λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, καθώς και τα συμπεράσματα ΒΔΤ και τυχόν αναδυόμενες τεχνικές, με ιδιαίτερη προσοχή στα κριτήρια που παρατίθενται στο παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 2010/75/ΕΕ. Παρόμοιος ορισμός της έννοιας ίσχυε στο πλαίσιο της οδηγίας IPPC (άρθρο 16 παράγραφος 2 της IPPC).

Άρθρο 13 / Έγγραφο αναφοράς ΒΔΤ και ανταλλαγή πληροφοριών (II)

- Δεδομένου πως τα συμπεράσματα ΒΔΤ αναφέρονται σε νομικά δεσμευτικά μέτρα που περιλαμβάνονται τα τμήματα ενός εγγράφου αναφοράς ΒΔΤ [όπου καθορίζονται τα συμπεράσματα σχετικά με τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, την περιγραφή τους, πληροφορίες για την αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητάς τους, τα επίπεδα εκπομπών που συνδέονται με τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, τη συναφή παρακολούθηση, τα συναφή επίπεδα κατανάλωσης και, κατά περίπτωση, τα σχετικά μέτρα αποκατάστασης χώρων], η εισαγωγή τους στην Οδηγία είχε ως στόχο την αύξηση της χρήσης των ΒΔΤ στους όρους αδειοδότησης
- Τα συμπεράσματα ΒΔΤ καθορίζουν επίσης τα λεγόμενα επίπεδα εκπομπών που συνδέονται με τις ΒΔΤ, δηλαδή τα επίπεδα εκπομπών που συνδέονται με τη χρήση των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών.
- Τα συμπεράσματα ΒΔΤ εγκρίνονται μέσω εκτελεστικών αποφάσεων της Επιτροπής με τη διαδικασία επιτροπής που θεσπίζεται δυνάμει του άρθρου 75 της ΟΒΕ.

Άρθρο 15 / Εξαίρεση από τα συμπεράσματα ΒΔΤ

- ❑ Το άρθρο 15 παράγραφος 4 της Οδηγίας περιέχει μια **ρήτρα παρέκκλισης**, επιτρέποντας στις αρχές αδειοδότησης να καθορίζουν λιγότερο αυστηρές οριακές τιμές εκπομπών σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.
- ❑ Τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται μόνον όταν από αξιολόγηση προκύπτει ότι η επίτευξη των επιπέδων εκπομπών που συνδέονται με τις ΒΔΤ, όπως περιγράφεται στα συμπεράσματα ΒΔΤ, οδηγεί σε δυσανάλογα υψηλότερο κόστος σε σύγκριση με τα περιβαλλοντικά οφέλη λόγω:
 - γεωγραφικής θέσης ή τοπικών περιβαλλοντικών συνθηκών ή
 - των τεχνικών χαρακτηριστικών της εγκατάστασης
- ❑ Η αρμόδια αρχή τεκμηριώνει πάντοτε τους λόγους εφαρμογής της ρήτρας παρέκκλισης στην άδεια, συμπεριλαμβανομένου του αποτελέσματος της αξιολόγησης κόστους-οφέλους.

Άρθρο 23 / Περιβαλλοντικές Επιθεωρήσεις

- ❑ Τα κράτη μέλη θεσπίζουν **σύστημα περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων** και καταρτίζουν ανάλογα **σχέδια περιβαλλοντικής επιθεώρησης**.
- ❑ Το σχέδιο έχει συγκεκριμένο περιεχόμενο, ενώ επανεξετάζεται και επικαιροποιείται σε τακτική βάση.
- ❑ Με βάση τα σχέδια περιβαλλοντικής επιθεώρησης, η αρμόδια αρχή καταρτίζει **περιοδικά προγράμματα τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων** συμπεριλαμβανομένης της συχνότητας των επιτόπου επισκέψεων για τα διάφορες κατηγορίες εγκαταστάσεων.
- ❑ **Έκτακτες περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις** διενεργούνται προκειμένου να διερευνηθούν σοβαρές περιβαλλοντικές καταγγελίες ή/και σοβαρά περιβαλλοντικά ατυχήματα ή συμβάντα.

Με βάση το ισχύον πλαίσió της, η Οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές είναι το πρώτο νομοθέτημα της ΕΕ για το περιβάλλον που προβλέπει δεσμευτικές νομικές απαιτήσεις για περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις. Ως σημείο αναφοράς κατά την ανάπτυξη του άρθρου 23 της ΟΒΕ χρησιμοποιήθηκε η μη δεσμευτική νομικά σύσταση για τα ελάχιστα κριτήρια περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων.

Οδηγία 2012/18/EE Seveso III

Σκοπός

- Λαμβάνοντας υπόψη το πολύ υψηλό επίπεδο βιομηχανοποίησης στην ΕΕ, η οδηγία Seveso έχει συμβάλει στην επίτευξη χαμηλής συχνότητας μεγάλων ατυχημάτων. Η οδηγία θεωρείται ευρέως ως ένα σημείο αναφοράς για την πολιτική βιομηχανικών ατυχημάτων και έχει εξελιχθεί σε ένα πρότυπο νομοθεσίας σε πολλές χώρες παγκοσμίως.
- Στόχο έχει τον έλεγχο των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων που σχετίζονται με επικίνδυνες ουσίες, ιδίως χημικές
- Η παρούσα οδηγία, που αποκαλείται Seveso-III, τροποποίησε την προηγούμενη Seveso-II (οδηγία [96/82/ΕΚ](#)), η οποία, λαμβάνοντας υπόψη τα διδάγματα που αποκομίσθηκαν από μεταγενέστερα ατυχήματα, για παράδειγμα στο Bhopal, στην Τουλούζη ή στο Enschede, τροποποίησε την αρχική οδηγία Seveso (Οδηγία [82/501/ΕΟΚ](#)), μετά το καταστροφικό ατύχημα στην ιταλική πόλη Seveso το 1976 που οδήγησε στην ψήφιση νομοθεσίας για την πρόληψη και τον έλεγχο των εν λόγω ατυχημάτων.

Ιστορική Αναδρομή / Ι

SEVESO

- Το ατύχημα στο Σεβέζο της Ιταλίας το 1976, σε εργοστάσιο φυτοφαρμάκων (απελευθέρωση τοξικής διοξίνης), ΤCCD, αφορμή ήταν η αφορμή για την υιοθέτηση της Οδηγίας SEVESO I (82/501/ΕΟΚ) σχετικά με τον κίνδυνο ατυχημάτων σε ορισμένες Βιομηχανικές δραστηριότητες.
- Τα σοβαρά ατυχήματα στο Μποπάλ της Ινδίας το 1984 (διαρροή ισοκυανικού μεθυλεστερά) και της Βασιλείας στην Ελβετία το 1986 (ρύπανση πυροσβεστικών μέσων με υδράργυρο) τροποποίησαν την οδηγία διευρύνοντας το πεδίο εφαρμογής της, στον τρόπο αποθήκευσης των επικίνδυνων ουσιών

SEVESO II (96/82/ΕΚ)

- Παρότι μεταξύ 1982 και 1992 η εφαρμογή της Seveso αποδείχτηκε επιτυχής ιδιαίτερα στα τεχνικά θέματα για την πρόληψη και την αντιμετώπιση μεγάλων ατυχημάτων, στην Ευρώπη έλαβαν χώρα περισσότερα από 130 ατυχήματα μεγάλης έκτασης
- Ανάγκη για αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του

Η ΕΕ λαμβάνοντας υπόψη τη βιομηχανική και οικιστική ανάπτυξη, τα βιομηχανικά ατυχήματα μεγάλης έκτασης που έλαβαν χώρα, την πολυπλοκότητα των νέων βιομηχανικών εγκαταστάσεων και την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος, προχώρησαν στην υιοθέτηση νομοθεσίας για την πρόληψη κινδύνων από βιομηχανικά ατυχήματα

Η νέα οδηγία αναθεώρησε και επέκτεινε το πεδίο εφαρμογής, ενώ καθιέρωσε νέες απαιτήσεις σχετικά με

- την ασφάλεια των συστημάτων διαχείρισης
- τον σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης
- τον σχεδιασμό των χρήσεων
- την ενισχυση των διατάξεων για τις επιθεωρήσεις

Ιστορική Αναδρομή / II

SEVESO III (2012/18/EE)

- Η επανεξέταση της Οδηγίας Seveso II υπαγορεύθηκε κυρίως από την ανάγκη τροποποίησης, λόγω της αναδιτύπωσης του Κανονισμού CLP (Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures) και αλλαγών στο σύστημα της ΕΕ για την ταξινόμηση των επικίνδυνων ουσιών.
- Η νέα νομοθεσία έχει σκοπό εκτός από το να δώσει τις διατάξεις της Οδηγίας αλλά και να απλοποιήσει και να επιταχύνει κατά το δυνατόν τις διαδικασίες αξιολόγησης των μελετών, την ελάττωση του όγκου των μελετών σε έντυπη μορφή και την αποτελεσματικότερη λειτουργία των δημοσίων Υπηρεσιών.
- Μετά την εφαρμογή της Οδηγίας SEVESO III, όλες οι επεκτάσεις/τροποποιήσεις των εγκαταστάσεων θα ενημερώνονται πάνω στην αρχική μελέτη, για κάθε αλλαγή και προσθήκη. Αυτό βοηθά τις συναρμόδιες αρχές αλλά και την ίδια την εταιρεία γιατί θα προκύψει ομογενοποίηση των επιμέρους μελετών που υποβάλλει κατά τη διάρκεια των φάσεων κατασκευής των εγκαταστάσεων

Γιατί επικαιροποίηση;

Η νέα νομοθεσία λαμβάνει υπ' όψιν ορισμένες τεχνικές μεταβολές σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο όσον αφορά τον τρόπο ταξινόμησης των χημικών ουσιών.

Βασικά στοιχεία

- Η νομοθεσία καλύπτει πλέον περίπου **12.000 βιομηχανικούς χώρους σε ολόκληρη την ΕΕ**, στους οποίους χρησιμοποιούνται ή αποθηκεύονται χημικές ή πετροχημικές ουσίες, ή πραγματοποιείται εξευγενισμός μετάλλων.
- Αυτή η νομοθεσία έχει αλλάξει για να δώσει στους πολίτες ισχυρότερα δικαιώματα, καθώς τους παρέχει **καλύτερη πρόσβαση στις πληροφορίες** σχετικά με τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν από κοντινές βιομηχανικές εγκαταστάσεις και πώς να αντιδράσουν στην περίπτωση ατυχήματος (άρθρα 15, 22 και 23)
- **Εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής** της Οδηγίας στρατιωτικές εγκαταστάσεις, κίνδυνοι από ιοντίζουσες ακτινοβολίες που προέρχονται από ουσίες, μεταφορά επικίνδυνων ουσιών, εκμετάλλευση ορυκτών, αποθήκευση φυσικού αερίου σε υπόγειες υπερβάριες εγκαταστάσεις ή χώρους εναπόθεσης αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της υπόγειας αποθήκευσης αποβλήτων
- Η οδηγία θεσπίζει **αυστηρά πρότυπα επιθεώρησης** ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ασφαλείας (άρθρο 20)
- Τα ΚΜ θα πρέπει να θεσπίζουν κανόνες που θα προβλέπουν **αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις** οι οποίες θα επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης των εθνικών διατάξεων δυνάμει της παρούσας οδηγίας και να διασφαλίζουν την εφαρμογή τους (άρθρο 28)
- Εξασφαλίζει, μέσω αλλαγών στον σχεδιασμό των χρήσεων γης, ότι οι **νέες μονάδες** εγκαθίστανται σε **ασφαλή απόσταση** από τις υφιστάμενες

- Οι εν λόγω βιομηχανίες υπόκεινται σε άλλη νομοθεσία σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο, η οποία προβλέπει κατ' αρχήν ισοδύναμο επίπεδο ασφάλειας.
- Στην [υπόθεση C-53/10 Franz Mücksch](#), το ΔΕΕ έκρινε ότι η υποχρέωση αυτή καλύπτει επίσης τις αρχές που συμμετέχουν στην εκτέλεση σχεδίων και πολιτικών οι οποίες συνδέονται με τους στόχους της πρόληψης μεγάλων ατυχημάτων και του περιορισμού των συνεπειών των ατυχημάτων αυτών. Η απουσία σχεδίου ανάπτυξης χρήσεων γης δεν μπορεί να απαλλάσσει τις εν λόγω αρχές από την υποχρέωση να λαμβάνουν υπόψη, κατά την αξιολόγηση αιτήσεων για άδειες σχεδιασμού, την ανάγκη διατήρησης κατάλληλων αποστάσεων

μεταξύ των εγκαταστάσεων.

Βασικές Έννοιες

- Το βασικό αντικείμενο εφαρμογής της Οδηγίας είναι η «**μονάδα**» → ο υπό έλεγχο του φορέα εκμετάλλευσης συνολικός χώρος όπου υπάρχουν επικίνδυνες ουσίες σε μία ή περισσότερες εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των κοιτών ή συναφών υποδομών ή δραστηριοτήτων
- Οι εγκαταστάσεις είναι είτε **μονάδες κατώτερης βαθμίδας** ή **μονάδες ανώτερης βαθμίδας**, ανάλογα με την ποσότητα των επικίνδυνων ουσιών που υπάρχουν

Βασικές υποχρεώσεις / Φορέας Εκμετάλλευσης

- ❑ Οι φορείς εκμετάλλευσης έχουν γενική υποχρέωση να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία **μέτρα για την πρόληψη σοβαρών ατυχημάτων**, τον μετριασμό των συνεπειών τους και τη λήψη μέτρων αποκατάστασης
- ❑ Όταν υπάρχουν επικίνδυνες ουσίες σε εγκαταστάσεις που υπερβαίνουν ορισμένες ποσότητες, ο φορέας εκμετάλλευσης **πρέπει να παρέχει στην αρμόδια αρχή επαρκείς πληροφορίες** ώστε να είναι σε θέση να ταυτοποιεί την εγκατάσταση, τις επικίνδυνες ουσίες που υπάρχουν και τους πιθανούς κινδύνους
- ❑ Ο φορέας εκμετάλλευσης μονάδας ανώτερης βαθμίδας, μαζί με την αίτηση για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης, τροποποίησης, ανανέωσης, άδειας λειτουργίας ή εκμετάλλευσης, υποχρεούται να υποβάλλει στην αδειοδοτούσα αρχή, **Έκθεση Ασφαλείας**
- ❑ Ο φορέας εκμετάλλευσης μονάδας ανώτερης βαθμίδας καταρτίζει **εσωτερικό σχέδιο έκτακτης ανάγκης**

“Ακτινογραφία” της εγκατάστασης / άρθρο 10

α) να καταδεικνύεται ότι εφαρμόζεται, σύμφωνα με τα στοιχεία του παραρτήματος III, πολιτική πρόληψης μεγάλων ατυχημάτων και σύστημα διαχείρισης της ασφαλείας προς υλοποίησή της·

β) να καταδεικνύεται ότι έχουν προσδιοριστεί οι κίνδυνοι μεγάλου ατυχήματος και τα σενάρια πιθανών μεγάλων ατυχημάτων και ότι έχουν ληφθεί τα απαραίτητα μέτρα για την πρόληψη και τον περιορισμό των συνεπειών τους στον άνθρωπο και το περιβάλλον·

γ) να καταδεικνύεται ότι παρέχουν επαρκή αξιοπιστία και ασφάλεια ο σχεδιασμός, η κατασκευή, η λειτουργία και η συντήρηση κάθε εγκατάστασης, αποθήκης, εξοπλισμού και υποδομής που αφορούν τη λειτουργία της και έχουν σχέση με τους κινδύνους μεγάλου ατυχήματος εντός της μονάδας·

δ) να καταδεικνύεται ότι έχουν καταρτιστεί εσωτερικά σχέδια έκτακτης ανάγκης και παρέχουν τις πληροφορίες που καθιστούν δυνατή την κατάρτιση του εξωτερικού σχεδίου έκτακτης ανάγκης·

ε) να εξασφαλίζεται επαρκής πληροφόρηση της αρμόδιας αρχής, ώστε να είναι σε θέση να αποφασίζουν για την χωροθέτηση νέων δραστηριοτήτων ή έργων κοντά σε υπάρχουσες μονάδες.

Βασικές υποχρεώσεις / Αρμόδιες αρχές

- ☐ Με την επιφύλαξη των ευθυνών του φορέα εκμετάλλευσης, οι αρμόδιες αρχές είναι **υπεύθυνες για την εκτέλεση των καθηκόντων** που καθορίζει η Οδηγία.
- ☐ Οι αρχές οφείλουν να καταρτίσουν το **εξωτερικό σχέδιο έκτακτης ανάγκης**
- ☐ Οι αρχές αναλαμβάνουν **ενέργειες μετά από μεγάλο ατύχημα** (λήψη μέτρων επείγουσας ανάγκης, συγκέντρωση πληροφοριών, ενημέρωση προσώπων που ενδέχεται να πληγούν)
- ☐ Οι αρχές οργανώνουν **σύστημα επιθεωρήσεων**

Στην [υπόθεση C-392/08 Επιτροπή κατά Ισπανίας](#), που αφορούσε την οδηγία Seveso II, το ΔΕΕ έκρινε ότι οι αρμόδιες αρχές υποχρεούνται να καταρτίζουν τα εξωτερικά σχέδια έκτακτης ανάγκης εντός προθεσμίας που δεν είναι δυνατόν να θέτει σε κίνδυνο την αποτελεσματικότητα των διατάξεων της οδηγίας, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τον χρόνο που απαιτείται για την οριστικοποίηση των εν λόγω σχεδίων και, συνεπώς, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από τη στιγμή που οι επιχειρήσεις παρέσχαν τις απαραίτητες πληροφορίες. Σύμφωνα με το άρθρο 12 της οδηγίας Seveso III, το εξωτερικό σχέδιο έκτακτης ανάγκης καταρτίζεται εντός δύο ετών από τη λήψη των αναγκαίων πληροφοριών από τον φορέα εκμετάλλευσης. Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να

διασφαλίζουν ότι τα εσωτερικά και εξωτερικά σχέδια έκτακτης ανάγκης επανεξετάζονται, δοκιμάζονται και, εφόσον απαιτείται, επικαιροποιούνται από τους φορείς εκμετάλλευσης και τις εντεταλμένες αρχές, αντίστοιχα, σε κατάλληλα χρονικά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τα τρία έτη.